

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Intentieovereenkomst Buurtaanpak Enexis

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 17-09-2024

Notanummer : 2024-659

Datum : 17-09-2024

Programma : 04b - Energietransitie

Portefeuillehouder : Wethouder Van Essen,

Bijlage(n) : Bijlage bij IOK Plan van aanpak buurtaanpak DEF.docx, IOK Buurtaanpak Enexis GemDev DEF.docx

Parafering

10-09-2024: Wethouder10-09-2024: Regiemanager

Agendering

* 12-09-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 11-09-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

17-09-2024

B & W d.d.: 17-09-2024

Besluit

1. Een intentieovereenkomst aan te gaan met Enexis ten aanzien van de buurtaanpak transformatorstations en de uitvoering in de buurten Spikvoorde en Graveland
2. De burgemeester te verzoeken wethouder Van Essen volmacht te verlenen om de intentieovereenkomst buurtaanpak Enexis te tekenen

De nota en het besluit openbaar te maken nadat de ondertekening op 25 oktober 2024 tijdens het bestuurlijk overleg met Enexis heeft plaatsgevonden

Inleiding

Het Nederlandse elektriciteitsnet raakt (over)vol. Om te voorkomen dat lampen gaan knipperen of zonnepanelen afschakelen, is het noodzakelijk het elektriciteitsnet fors uit te breiden. Enexis voorziet dat hiervoor in de gemeente Deventer circa 350 (peildatum voorjaar 2024) transformatorstations (middenspanning/laagspanning station) geplaatst moeten worden en de daarvoor benodigde realisatie en verzwaren van de bekabeling. Daarvoor gaan veel straten in Deventer open. Om deze opgave versneld en met behoud van kwaliteit uit te kunnen voeren is een andere manier van (samen) werken nodig.

Enexis werkt vanuit een buurtaanpak. Dit betekent dat er per gemeente geprioriteerd gaat worden en buurten in een keer toekomst klaar gemaakt worden. De buurtaanpak gaat zoveel als mogelijk via een standaard aanpak. We starten in de buurten Spikvoorde en Graveland. De ervaringen met de realisatie van de transformatorstations en de bijbehorende bekabeling in deze twee buurten nemen we mee in het op te stellen samenwerkingsproces voor de realisatie van de totale opgave binnen Deventer. In de intentieovereenkomst wordt de intentie

uitgesproken om de realisatie van de netverzwaring te laten verlopen via de buurtaanpak en de ervaringen uit de eerste twee buurten te gebruiken om te komen tot een optimale werkwijze waarin de kaders en afspraken duidelijk en concreet zijn benoemd en worden vastgelegd.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het bovenliggende maatschappelijk resultaat is uitbreiden van het stroomnet in Deventer, zodat iedereen in Deventer kan worden voorzien van energie.

De intentieovereenkomst is bedoeld om de intentie tussen de gemeente en Enexis uit te spreken om de netverzwaring voor wat betreft de transformatorstations te laten verlopen via de buurtaanpak. Dit zorgt voor versnelling van het uitbreiden van het stroomnet door middel van een gebiedsgerichte en proactieve aanpak. Er wordt in de gemeente geprioriteerd en een buurt wordt in een keer toekomstklaar gemaakt. Voordeel hiervan is dat de buurten waar het het hardst nodig is als eerste aangepakt zullen worden en het werk zoveel mogelijk gecombineerd kan worden uitgevoerd.

Het resultaat van de uit te voeren intentieovereenkomst is:

1. Een vastgesteld samenwerkingsproces en afspraken om het verzwaren van het midden- en laagspanningnetwerk inclusief bekabeling te versnellen, inclusief passende kaders.;
2. Dat beide organisaties zo ingericht zijn, dat we samen de gewenste versnelling en kwaliteit kunnen waarmaken.
3. Uitbreiding van het stroomnet in Graveland en Spikvoorde, bestaande uit de realisatie van transformatorstations en bijbehorende bekabeling/ verzwaring.

De beoogde versnelling met het behoud van kwaliteit kan worden bereikt door het proces zo veel mogelijk via vastgelegde kaders en afspraken te laten verlopen.

Kader

- * Raadmededeling netcongestie - heel Deventer vol (2023 - 1231 dd 19-12-2023)
- * Energievisie (2023-1114 dd 20 maart 2024)
- * Motie Onderzoek Netcongestie AANGENOMEN (2024-03-20 dd 20 maart 2024)
- * Raadsmededeling netcongestie integrale aanpak en technische informatiesessie (2024 - 316 dd 9 april 2024)

Betrokken partijen en participatie

In de samenwerkingsovereenkomst maken we afspraken over het participatieproces in de buurt met betrekking tot de te realiseren transformatorstations en benodigde werkzaamheden voor de bekabeling. Deze overeenkomst zal te zijner tijd aan uw college worden voorgelegd inclusief de afspraken over participatie.

In Spikvoorde en Graveland worden bewoners geïnformeerd over de locaties van de transformatorstations en de werkzaamheden. Enexis en de aannemer zullen bewoners o.a. via brieven en een interactieve app informeren. Ook een informatie moment in de buurt hoort bij de mogelijkheden.

Vanuit gemeente Deventer wordt gecommuniceerd over de noodzaak van het uitbreiden van het elektriciteitsnet. Enexis vertelt dit verhaal ook landelijk.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

Gemeenten die zich committeren aan de buurtaanpak worden eerder geholpen dan de gemeenten die dit niet doen. Zonder buurtaanpak valt de netbeheerder terug op de reguliere (reactie) aanpak. Dat betekent dat inwoners niet voorzien kunnen worden van voldoende elektriciteit.

Door de samenwerking te zoeken kunnen we invloed uitoefenen op het proces omtrent het zoeken naar locaties en het plaatsen van de transformatorstations binnen een buurt.

Argumenten tegen:

De gemeentelijke organisatie en ons interne werkproces zullen mogelijk anders ingericht moeten worden om de samenwerking met Enexis vorm te kunnen geven met als doel de versnelling te realiseren.

Financiële consequenties en dekking

Vanuit voorjaarsnota is budget beschikbaar om te komen tot de afspraken en de uitbreiding in Spikvoorde en Graveland.

Openbaarmaking en communicatie

Het besluit is openbaar nadat de ondertekening op 25 oktober 2024 tijdens het bestuurlijk overleg met Enexis heeft plaatsgevonden. Persbericht is bijgevoegd bij deze nota.

Aanpak en uitvoering

De intentieovereenkomst gaat over twee parallelle processen:

1. Het realiseren van netverzwaring in de twee buurten Spikvoorde en Graveland. Dit betekent het plaatsen en/of uitbreiden van transformatorstations en verzwaring van de kabels.
2. Komen tot een gemeenschappelijke werkwijze voor toekomstige buurten voor het hele proces (voorbereiding en realisatie). Hierbij maken we samen afspraken en stellen kaders/ principes af.

Enexis en de gemeente zoeken afstemming in het gehele proces en kijken waar we kunnen versnellen.

De kaders en samenwerkingsafspraken zullen worden vastgelegd in een nog op te stellen en nader overeen te komen samenwerkingsovereenkomst. De afspraken in deze samenwerkingsovereenkomst leggen de basis voor de uitvoering van de buurtaanpak voor de gehele gemeente.

Intentieovereenkomst Enexis Buurtaanpak

Versie 3 september 2024

Ondergetekenden

1. *Enexis Netbeheer B.V., gevestigd te 's-Hertogenbosch en kantoorhoudende aan de Magistratenlaan 116, 5223 MB 's-Hertogenbosch, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 17131139, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J.G. Slootweg, hierna te noemen: Enexis*

En

2. *Gemeente Deventer, kantoorhoudende aan het Grote Kerkhof 1 (postbus 5000, 7400 GC Deventer) te deze krachtens volmacht rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J. van Essen, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders d.d. 17 september 2024, hierna te noemen: de Gemeente*

Hierna gezamenlijk te noemen: Partijen

Overwegingen

Door de Energietransitie verandert de manier waarop we energie opwekken en gebruiken. Dit heeft tot gevolg dat er steeds meer elektriciteit gebracht moet worden van en naar huishoudens en bedrijven. Om uitval te voorkomen, is het noodzakelijk om het elektriciteitsnet tijdig aan te passen. Enexis voorziet dat hiervoor ongeveer een verdubbeling van het aantal transformatorstations nodig zal zijn, alsook dat een op de drie straten open zal moeten voor het verzwaren van kabels.

Om deze immense opgave uit te voeren is het nodig om op een andere manier te gaan (samen)werken, ten einde de noodzakelijke versnelling mogelijk te maken.

Enexis en de gemeente onderschrijven de noodzaak om versnelling van netuitbreidingen te faciliteren (waarbij aandacht is en blijft voor de gewenste kwaliteit), met als doel om de Energietransitie mogelijk te maken en te voorkomen dat bewoners en bedrijven te maken krijgen met stroomuitval.

De gemeente en Enexis zien een groeiend werkpakket in combinatie met een toenemende complexiteit doordat de volgende opgaven zich aandienen:

- De Energietransitie en netcongestieproblematiek;
- De klimaatadaptatie;
- De warmtetransitie;
- De mobiliteitsopgave;
- De woningbouwopgave;

Deze ontwikkelingen gaan snel en hebben impact op zowel afzonderlijke als op gezamenlijke plannen, zowel in het kader van het energiesysteem als in de fysieke leefomgeving. Hierbij speelt de inrichting van de ondergrond een belangrijke en soms bepalende rol, maar ook de inpassing boven de grond. Dit vraagt om goede, integrale afstemming om tot robuuste oplossingen te komen. Deze intentieovereenkomst is bedoeld om Partijen te helpen om de versnelling in integrale afstemming te realiseren in het proces voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van de buurtaanpak. Het doel is om in gezamenlijkheid te komen tot een samenwerkingsproces en vastgestelde afspraken om het verzwaren van het midden- en laagspanningnetwerk inclusief bekabeling te versnellen en de passende kaders vast te stellen zodat ook de kwaliteit gewaarborgd wordt. Partijen hebben de intentie dit samenwerkingsproces en de kaders vast te leggen in een nadere overeenkomst (NOK).

Komen als volgt overeen

De partijen zullen zich inzetten om de buurtaanpak, welke zich richt op een versnelling van de uitvoering van netverzwaringen door middel van een gebiedsgerichte en proactieve werkwijze, en met in acht nemen van de andere opgaven en de gewenste kwaliteit, optimaal te faciliteren. Daarbij wordt ernaar gestreefd om zoveel mogelijk van de benodigde netverzwaringen in Deventer via deze werkwijze tot stand te laten komen.

We starten in de buurten Spikvoorde en Graveland. Hier zullen nieuwe transformatorstations met bijbehorende bekabeling/verzwaring worden gerealiseerd. De realisatie in de eerste twee buurten is bedoeld om te leren van het proces en de ervaringen om zo te komen tot een optimale werkwijze waarin de kaders en afspraken duidelijk en concreet zijn benoemd en vast worden gelegd. Toekomstige projecten voor de buurtaanpak en MS-stations worden via de afspraken volgens de NOK uitgevoerd. De realisatie in de eerste twee buurten en het komen tot de samenwerkingsovereenkomst zal worden uitgevoerd volgens het Plan van Aanpak (bijlage 1). De resultaten, zijnde de kaders en de samenwerkingsafspraken, zullen worden vastgelegd in de NOK.

Deze samenwerking uit zich in concrete samenwerkingsafspraken waarin wordt ingegaan op in ieder geval:

- Afspraken over het proces, wie is waar verantwoordelijk voor en hoe werken we samen
- Afspraken over Juridische Grondpositie voor transformatorstations;
- Inpassingsprincipes voor de transformatorstations;
- Afspraken over het komen tot een afgestemde en werkbaar buurtvolgorde;
- Afspraken over Inpassing in de ondergrond. Gemeente ontwikkelt op dit moment een kader voor regie op de ondergrond.
- Afspraken over data gebruik en de vertrouwelijkheid van de gedeelde informatie;
- Afspraken over communicatie & participatie met de omgeving.

Partijen spannen zich tot het uiterste in om te komen tot deze samenwerkingsafspraken. Als Partijen geen overeenstemming bereiken over de inhoud van de NOK, treden zij met elkaar in overleg over de consequenties.

Ondergetekenden,

Gemeente Deventer

J. Van Essen

[handtekening]

Enexis Netbeheer B.V.

J.G. Sloopweg

[handtekening]

Plan van Aanpak

 Projectgegevens			
Projectnaam	Buurtaanpak transformatorstations Enexis en gemeente Deventer		
Projectmanager / -leider	Gemeente Deventer: Else Tutert (procesafspraken) en Robert Boomkamp (uitvoering) Enexis: Rachel Marty (procesafspraken) en Edward Looije (uitvoering)	Startdatum opdracht Einddatum opdracht	Gestart in november 2023 Mei 2025 – samenwerkingsafspraken Uitvoering Spikvoorde en Graveland – zomer 2025
Ambtelijk opdrachtgever	Gemeente Deventer: Almar Otten Enexis: Rachel Marty	Bestuurlijk opdrachtgever	Gemeente Deventer: Jaimi van Essen Enexis: Martin Linders
 Uitdaging/probleem			
<p>We wekken steeds meer stroom op en gebruiken ook steeds meer stroom. Dat is meer dan het huidige elektriciteitsnet aan kan. Dit raakt bewoners en bedrijven: zonnepanelen worden steeds vaker afgeschakeld, apparaten vallen uit, lampen knipperen en er moet langer gewacht worden op een aansluiting.</p> <p>Enexis wil van een reactieve aanpak naar een proactieve aanpak om het net toekomstbestendig te maken. Gezien de omvang van de opgave en het tempo dat nodig is in de energietransitie, is een proactieve, gebiedsgerichte en gezamenlijke aanpak gewenst voor de verzwaring en uitbreiding van de laagspanningsnetten. De gezamenlijk opdracht is om in samenspraak te komen tot een werkproces en dit proces vast te leggen. Dit zodat de circa 350 (peildatum voorjaar 2024) te realiseren transformatorstations via de buurtaanpak van Enexis kunnen worden uitgevoerd volgens deze vastgestelde werkwijze en afspraken. We starten in de buurten Spikvoorde en Graveland. De ervaringen met de realisatie van de transformatorstations en de daarbij behorende bekabeling in deze twee buurten gebruiken we om te komen tot een samenwerkingsproces voor de realisatie van de netverzwaring in de rest van de gemeente. We leren van het proces om zo te komen tot een optimale werkwijze waarin de kaders en afspraken duidelijk en concreet zijn benoemd en vast worden gelegd.</p>			
 Urgentie			
<p>Niks doen, betekent geen elektriciteit in de woningen of voorzieningen. Enexis werkt via een buurtaanpak, dit betekent dat per buurt proactief laag en midden- spanningstations (transformatorstations) worden geplaatst en verzwaring plaatsvindt, in plaats van via een reactieve aanpak.</p> <p>Gemeente committeert zich aan deze aanpak, maar dit betekent zowel bij gemeente als Enexis dat er anders gewerkt moet worden. De uitdaging zit in het inregelen van en op elkaar afstemmen van deze processen én hier afspraken over te maken. Doen we dit niet, dan zal het plaatsen van de transformatorstations en het verzwaren niet in het gewenste tempo plaats kunnen vinden.</p> <p>In Spikvoorde en Graveland is de noodzaak voor de netverzwaring hoog, daarom starten we daar.</p>			
 Doel			

Doel van deze pilot is

1. om in gezamenlijkheid te komen tot een samenwerkingsproces en vastgestelde afspraken om het verzwaren van het midden- en laagspanningnetwerk inclusief bekabeling te versnellen en de passende kaders vast te stellen zodat ook de kwaliteit gewaarborgd wordt. ;
2. Beide organisaties zo in te richten, dat we samen de gewenste versnelling en kwaliteit kunnen waarmaken;
3. Het zo spoedig en efficiënt mogelijk realiseren van transformatorstations en bijbehorende bekabeling/verzwaren in Graveland en Spikvoorde. Inzet is locaties te selecteren op verkoopbare gronden.
4. We gebruiken deze twee buurten om van te leren en de ervaringen te vertalen naar het samenwerkingsproces en de bijbehorende afspraken.

Resultaat

1. Vastgestelde kaders/ principes, waaronder: juridische aspecten, inpassing, communicatie en participatie, data gebruik en uitwisseling.
2. Proces- en samenwerkingsafspraken
3. Bovenstaande kaders en procesafspraken vastleggen in een nadere- of samenwerkingsovereenkomst.
4. Realisatie van transformatorstations en benodigde bekabeling/verzwaren in Spikvoorde en Graveland.

Randvoorwaarden

Einddatum oplevering

Mei 2025 sluiten van de nadere- of samenwerkingsovereenkomst, inclusief kaders en procesafspraken. Daarnaast wordt uiterlijk Q1 (onder de juiste voorwaarden en afspraken) gestart met de realisatie van de benodigde verzwaringen en het plaatsen van de extra transformatorstations in de buurten Spikvoorde en Graveland.

Financiële afspraken

- Vergunningaanvraag (obv de Verordening fysieke leefomgeving) voor Graveland en Spikvoorde gaat via reguliere proces. Hoe we in de toekomst omgaan met kosten is onderdeel van de nader vorm te geven afspraken.
- Interne uren worden gedragen door de eigen organisaties.
- Out of pocket kosten worden verdeeld, bijvoorbeeld huren zaaltjes of wat nog meer nodig is. Als een partij kosten gaat maken, worden vooraf afspraken over de hoogte en de verdeling van deze kosten gemaakt.

Capaciteit

Gemeente Deventer heeft voor de opgave in de buurten Spikvoorde en Graveland en het komen tot samenwerkingsafspraken extra capaciteit begroot voor onder andere (een):
juridisch adviseur, coördinator kabels en leidingen, stedenbouwkundige, communicatieadviseur

Enexis heeft capaciteit ingerekend bij aannemer Siers, die de uitvoering in de twee buurten als opdracht vanuit Enexis heeft aangenomen. Daarnaast zullen ook bij de uitvoering o.a. een engineer, communicatieadviseur en omgevingsmanager betrokken zijn.

Bovenop de lijnorganisatie hebben zowel Enexis als gemeente Deventer extra uren voor: procesregisseur (Rachel Marty/ Else Tutert) en omgevingsmanager (Edward Looije/ Robert Boomkamp).

Organisatie - wat gaan we doen en wie doet wat?

Inhoud Pilot

De pilot bestaat uit twee parallelle processen:

1. Het realiseren van netverzwaren in de twee pilot buurten Spikvoorde en Graveland. Dit betekent het plaatsen en/of uitbreiden van transformatorstations en verzwaren van de kabels.
2. Komen tot een gemeenschappelijke werkwijze voor toekomstige buurten voor het hele proces (voorbereiding en realisatie). Hierbij maken we samen afspraken en stellen kaders/ principes af.

In de sessie van 21 december 2023 is een eerste beeld geschetst van de processtappen die horen bij de uitvoering. Deze stappen zullen de komende maanden uitgevoerd, aangescherpt of aangepast worden in de buurten Spikvoorde en Graveland:

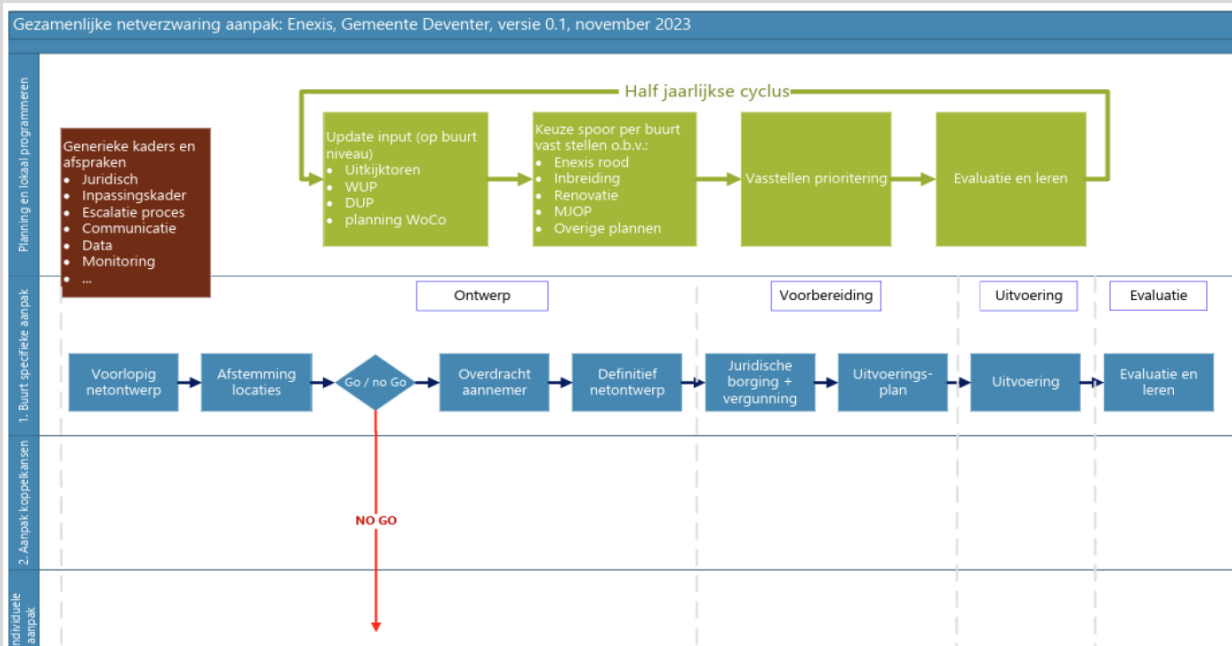
Beeld bij proces stappen

1. Enexis levert zoekcirkels per buurt aan
2. Gemeente zoekt op basis van GEO-GIS (incl. lagen PIM platform + snippergroenkaart gemeente + kaart inbreidingslocaties) naar kansrijke locaties
3. Gemeente checkt locaties op juridische haalbaarheid: eigendom, snippergroen, kansrijke aankoop of samenwerking (corporaties)
4. Gemeente legt locaties naast inpassingscriteria en kijkt naar koppelkansen, wijkplan en het voorkomen van kantelenvorming/versnippering van gemeentegrond
5. Ruimte reserveren. Wanneer een wijk verder vooruit pas op de planning staat, kunnen voorgaande stappen al gezet worden. De volgende stappen volgen wanneer een wijk binnen de 2 jaar op de planning staat. Wanneer een wijk verder vooruit wordt ingepland, hoe worden dan ruimtes die vanuit voorgaande stappen in beeld zijn gebracht gereserveerd? Kan er in het gemeentelijke GEO systeem (GIS omgeving) een label op locaties komen: ruimte reservering voor trafohuisje in de toekomst?
6. Gemeentelijke werkgroep (mandaat vastleggen) schouwt locaties per buurt en wijst voorkeurslocaties aan. Zo mogelijk meerdere locaties per cirkel voor toekomstige flexibiliteit. Bij ongeschikte zoekcirkels (conflict groen, zichtlijn, eigendom o.a.) komen alternatieve locaties in aanmerking. De uitgangspositie zou moeten zijn dat dit zelden gebeurt.
7. Enexis checkt locaties aan technische eisen en haalbaarheid, doet eventueel een herberekening bij alternatieve locaties.
8. Feedback en go/no go
9. 2^e schouw met vertegenwoordiger werkgroep (indien dit niet de wijkbeheerder is, de wijkbeheerder vd gemeente) + aannemer/ Enexis voor fase DO + eventuele andere vergunningverlenende partijen (zoals waterschap, provincie of Rijkswaterstaat)
10. Plaatsing (+ uitvoering van gehele plan, aanleg laag- en middenspanning)
11. Evaluatie en aanpassen proces

Bron: werksessie december 2023

Partijen spannen zich in om locaties te selecteren op verkoopbare grond. In de werksessie in december 2023 is ook een eerste schets gemaakt van de gezamenlijke netverzwaring aanpak. Deze werken we de komende maanden verder uit. Waarin we de kaders en afspraken gaan ontwerpen en vastleggen, samenwerkingsafspraken maken en de interne organisaties zo inrichten dat het proces ook uitvoerbaar is.

Procesbeschrijving gezamenlijk aanpak

Bron: werksessie december 2023

Scope:

- In eerste instantie ligt focus op de netverzwaring in de woonbuurten. Eind 2024 als de eerste contouren van de werkwijze helder zijn wordt besloten of de volgende onderwerpen ook onderdeel van de scope zijn:
 - Bedrijventerreinen en Keizerslanden en Centrumschil
 - MS stations
- Afspraken over hoe we de strategische programmering gaan inrichten (proces) is onderdeel van de werkwijze/ afspraken.
- Een toets van de werkwijze/ kaders bij een volgende buurt is onderdeel van deze opdracht. Dus na mei 2024 loopt deze opdracht door.
- Gemeente Deventer werkt ook aan regie op de ondergrond. Er zal overlap in de te maken afspraken zijn en ook over regie op de ondergrond is contact met Enexis. Zowel Enexis als gemeente Deventer zorgen dat er geen strijdigheden zijn tussen de twee trajecten.

Werkverdeling:

Enexis gaat aan kop voor de uitvoering. Enexis is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de verzwaring. Dit gebeurt in afstemming met de gemeente Deventer.

Eerste aanspreekpunt uitvoering Spikvoorde en Graveland:

Enexis : Edward Looije

Gemeente: Robert Boomkamp

Enexis neemt in principe het initiatief voor alle activiteiten (aanvraag toets locaties, schouw, vergunningaanvraag, communicatie met buurt etc). Alle algemene communicatie boodschappen naar buiten (brieven naar bewoners, pers etc) worden afgestemd met gemeente voordat de boodschap gecommuniceerd wordt. Activiteiten en planning nader uit te werken.

Gemeente Deventer is penvoerder voor de te ontwikkelen kaders en samenwerkingsafspraken.

Eerste aanspreekpunt om te komen tot samenwerkingsafspraken en kaders:

Enexis: Rachel Marty

Gemeente: Else Tutert

Zij hebben beiden hun eigen kernteam en zij organiseren samen sessies waarin de juiste personen aan tafel zitten om te leren van de uitvoering en deze te vertalen in kaders en samenwerkingsafspraken. Activiteiten en planning nader uit te werken.

Escalatie

Voor deze opgave gebeurt escalatie via ambtelijk opdrachtgevers. Escalatie vindt plaats als de aanspreekpunten van gemeente en Enexis een conflict of issue hebben en er zelf niet uitkomen. De volgende escalatielij is via bestuurlijk opdrachtgevers.